

H A Ń B A

Disgrace

W KINACH 22 maja 2009

DYSTRYBUCJA W POLSCE

ul. Zamenhofa 1, 00-153 Warszawa

tel.: (+4822) 536 92 00,

fax: (+4822) 635 20 01

e-mail: mailto:gutekfilm@gutekfilm.com.pl gutekfilm@gutekfilm.com.pl

<http://www.gutekfilm.com.pl> <http://www.gutekfilm.com.pl>

HAŃBA

Disgrace

reżyseria
Steve Jacobs

scenariusz
Anna Maria Monticelli na podstawie powieści J.M.Coetzee

zdjęcia
Steve Arnolds

muzyka
Antony Partos, Graeme Koehne

montaż
Alexandre De Franceshi

dźwięk
Sam Petty

scenografia
Mike Berg, Anne Beauchamp

występują

John Malkovich
Lessica Haines
Eriq Ebouaney
Fiona Press
Melanie

David Lurie
Lucy
Petrus
Bev Shaw
Antoinette Engel

producenci
Anna Maria Monticelli
Emile Sherman
Steve Jacobs

produkcja
Disgrace Pty Ltd
Fortissimofilms

Australia / RPA
rok produkcji: 2008
czas trwania: 110 min.
35 mm – 1:2.35 – Dolby SRD

HAŃBA

(Disgrace)

John Malkovich w adaptacji najśłynniejszej powieści laureata nagrody Nobla J.M. Coetzee, uhonorowanej nagrodą Bookera w 1999 roku.

Profesor David Lurie (John Malkovich) jest wyrafinowanym człowiekiem i wykładowcą literatury brytyjskiej na Uniwersytecie w Cape Town. Jest niepoprawnym - idącym obyczajowo pod prąd, lecz zgodnie ze swoimi pragnieniami - romantykiem. Poezja, dobre wino i muzyka klasyczna towarzyszą jego życiu częściej, niż napotkani ludzie. Po rozstaniu z żoną wiecie samotne życie i jest zajęty wyłącznie zaspokajaniem swoich pragnień.

Gdy pozwala sobie na romans ze swoją studentką, Melanie Isaacs (Antoinette Engels), trafia na ławę uniwersyteckiego sądu i w rezultacie zostaje usunięty z uczelni. Po niesławnym procesie, upokorzony David wyjeżdża w daleką podróż w głąb afrykańskiego interioru, by odnaleźć swoją córkę, która wiele lat wcześniej zaszyła się na odludnej farmie. Ich spotkanie i towarzyszące mu dramatyczne zdarzenia, spowodują, że David będzie musiał przewartościować swoje życie...

Tytułowa hańba jest pojęciem, które wraz z rozwojem opowieści zmienia swoje znaczenie.

Hańba - powieść i film

"Hańba" w reżyserii Steve Jacobsa jest adaptacją najsłynniejszej powieści laureata nagrody Nobla J.M. Coetzee, uhonorowanej nagrodą Bookera w 1999 roku. Powszechnie uważa się ją za jedną z najwybitniejszych powieści naszych czasów. Przez lata autor odmawiał wielu słynnym reżyserom zgody na adaptację swojej powieści. Dopiero precyzyjny i wierny scenariusz Anny-Marii Monticelli spowodował, że zmienił zdanie. „Hańba” jest historią na wskroś afrykańską – mówi scenarzystka Anna Maria Monticelli – jednak w swojej istocie zrozumiałą w każdych realiach. (...) Zależało mi na tym, by nie zbanalizować tej książki, lecz pozostać tak blisko materiału źródłowego, jak to tylko możliwe. Podstawą pisania scenariusza było pełne zrozumienie dlaczego bohaterowie robią, to robią i myślą to co, myślą; wyobrażenie sobie życia w tych warunkach...”. Steve Jacobs, reżyser filmu, dodaje: „to rzecz absolutnie uniwersalna, mogąca rozegrać się zawsze i wszędzie, gdzie do czynienia mamy z przenikaniem się pożądania, zemsty, seksu i władzy (...) jest to też gorzka lekcja pokory i umiejętności pogodzenia się z faktem, że nie wszystko w życiu daje się kontrolować”.

To historia bolesnego upadku i klęski odchodzącego w przeszłość świata i jego wartości. Główny bohater David jest dinozaurem, reliktem poprzedniej epoki, korzystającym ze swojej uprzywilejowanej pozycji, niezdolnym do zaakceptowania zmian zachodzących w transformującym się społeczeństwie. Precyzyjnie zarysowany dramat rozgrywający się wokół konfliktu pokoleń, ras i płci, nie ma w sobie nic z banału czy łatwizny, wkradającej się tam, gdy bohaterowie są symbolami całych społeczności – „Hańba” w wymiarze emocjonalnym jest historią trzymającą w najwyższym napięciu.

J.M. Coetzee – bezwzględny kronikarz frustracji

„John M. Coetzee to pisarz znany i ceniony, w swojej prozie zaś tyleż elegancki, powściągliwy, co bezwzględny dla swoich bohaterów i otaczającego ich świata.

63-letni twórca urodzony w RPA, autor niemal dwudziestu książek, powieściopisarz i eseista, od lat był wymieniany wśród najpoważniejszych pretendentów do literackiej nagrody Nobla. Można nawet powiedzieć, że Coetzee to kandydat tak idealny, że aż zbyt oczywisty: pisze po angielsku, dwukrotnie - jako jedyny pisarz w historii - był uhonorowany nagrodą The Booker Prize, czyli najbardziej prestiżowym wyróżnieniem na Wyspach Brytyjskich, jego proza ma wyraźne społeczne piętno i jest, po części, rozrachunkiem z historią RPA oraz apartheidem. I wreszcie - co w przypadku nagrody wręczanej przez Akademię Królewską po raz setny też mogło mieć znaczenie - Coetzee jest pisarzem erudyty, znakomicie obeznanym z tradycją literacką i chętnie odwołującym się do niej. Jubileuszowy Nobel przypadł zatem nie tylko uznanemu pisarzowi, ale i literaturze jako takiej.

Jeśli wczytać się w takie powieści jak "Czekając na barbarzyńców" (wyd. polskie 1982 r.) - książkę, która już na początku lat 80. ugruntowała pozycję Coetzee jako jednego z najciekawszych pisarzy anglojęzycznych - czy jeszcze głośniejszą "Hańbę" (wyd. polskie 2001 r.) - to widać wyraźnie, że autor jest kronikarzem konfliktów i frustracji, jakie przez dziesiątki lat tliły się i wybuchały w Afryce Południowej.

W "Hańbie" z kolei kontrowersję wzbudziła drastyczna scena gwałtu, którego dopuszczają się wynędniali czarni mieszkańcy RPA na córce głównego bohatera, profesora Davida Lurie'ego. O tym, jak wielka była siła tej literackiej sceny, świadczą choćby reakcje, jakie "Hańba", opublikowana w 1999 r., gdy ze stanowiska prezydenta RPA ustępował Nelson Mandela, budziła wśród członków południowoafrykańskiego rządu. Bali się, że książka może wyzwolić rzeczywiste konflikty wśród tych, którzy jeszcze do niedawna należeli do dwóch nieprzenikających się światów.

U Coetzee cyrkulacja przemocy i zła jest powszechna: obejmuje zarówno białych jak i czarnych, przejawia się w cierpieniu zwierząt (ten ekologiczny wątek często pojawia się u noblisty i jest podkreślany przez znawców jego twórczości) i w niedrożności systemów politycznych. Bywało, że i sam pisarz, który na ogół stroni od życia publicznego, protestował w hipisowskich czasach przeciwko wojnie w Wietnamie, a w 1989 r. wszedł w ostry konflikt z organizatorami Kongresu Pisarzy Południowoafrykańskich, w tym z laureatką Nagrody Nobla Nadine Gordimer, gdy ci wycofali się z zaproszenia Salmana Rushdiego, obłożonego właśnie przez islamistów klątwą za *Szatańskie wersety*".
Mariusz Czubaj, tygodnik *Wprost*, 2001

"Coetzee jest dla Afryki twórcą takim jak Marquez dla Karaibów. Afryka. Znamy ją głównie z ekranów telewizyjnych, ze zdjęć fotoreporterów, z opisów odważnych dziennikarzy. Masowy horror miga nam przed oczami, nie odbierając apetytu ani snu. Przywykliśmy. Nie rozumiemy, ale może to lepiej. Gdy J.M. Coetzee, pisarz z Kapsztadu, wtajemnicza nas w niesamowite życie ludzi RPA, czytamy jego powieści wstrząśnięci. Magiczny realizm jego prozy uruchamia naszą wyobraźnię, wrażliwość, intuicję. Nie chodzi mu tylko o fakty, o piekielny kocioł historii, polityki, władzy. Chodzi o trudne do pojęcia tajemnice dusz i ciał, ukształtowanych w określonych pejzażach, klimatach, tradycjach. Kim może stać się człowiek żyjący w południowej Afryce? Odpowiedź, jaką daje Coetzee, jest zaskakująca: wielkim samotnikiem!".
Gazeta Wyborcza, Helena Zaworska, 1997

Głosy prasy

"Scenarzystka Anna-Maria Monticelli i reżyser Steve Jacobs wydestylowali z twardej i wielowątkowej prozy Coetzee esencję jego pisarstwa. Stworzyli absorbujący i zarazem medytacyjny obraz, w którym historia i władza miesza się z seksem, a powinność z pożądaniem. (...) John Malkovich jako rozpustny profesor, który dotyka najmroczniejszych zakamarków swej duszy, jest zarówno zdystansowany, jak i śmiertelnie poważny - i za tę rolę będzie hołubiony przez fanów J.M. Coetzee. *Hańba* jest filmem mocnym i zapadającym głęboko w pamięć".
Variety

„Rozważna adaptacja Steve'a Jacobsa inteligentnie filtruje złożony, afrykański kontekst, by stworzyć przemyślany i uważnie skrojony dramat, który nie powinien rozczarować wielbicieli prozy Coetzee".
Screen Daily

Twórcy

Steve Jacobs (reżyser i producent) – australijski reżyser, absolwent Charles Sturt University. Autor eksperymentalnych filmów i spektakli teatralnych. Od początku lat 80. współpracował z australijską telewizją, jako znany twórca serii politycznych programów satyrycznych *The Man You Know*. W latach 90. Steve Jacobs wraz z Anną-Marią Monticelli założył firmę produkcyjną Wild Strawberries. W 2000 roku zadebiutowali filmem *La Spagnola*, nominowanym do 11 australijskich nagród filmowych i zdobywcą nagród za najlepszy film na 3. międzynarodowych festiwalach filmowych. *La Spagnola* była w 2002 roku australijskim kandydatem do Oscara.

Anna Maria Monticelli (scenarzystka i producentka)

Urodziła się w Maroku, wychowała we Włoszech, studiowała w Genewie, a obecnie mieszka w Australii. Monticelli mówi płynnie po francusku, hiszpańsku, włosku i angielsku i jest w pełnym tego słowa znaczeniu kosmopolitką. Po skończeniu studiów lingwistycznych pracowała dla ONZ przy programie pomocy dipisom w Ameryce Południowej. Pod koniec lat 70. wróciła do Australii i została aktorką. Wystąpiła w wielu filmach kinowych i telewizyjnych, a w 1984 roku otrzymała nagrodę dla najlepszej aktorki za rolę w „Silver City”. W latach 90. Anna Maria Monticelli postanowiła przekuć swoje wielokulturowe doświadczenia na scenariusz. „La Spagnola”, bo o tym tytule mowa, stał się jednym z najciekawszych australijskich filmów ostatnich lat. Film ten, którego Monticelli jest również producentką, otrzymał 11 nominacji do Australijskiej Nagrody Filmowej. Otrzymał statuetkę za najlepszą muzykę i był australijskim kandydatem do Oscara w roku 2002.

W 2003 udało jej się po długich staraniach zdobyć prawa do powieści J.M. Coetzee „Hańba”. Monticelli, zafascynowana prozą afrykańskiego pisarza, postanowiła za wszelką cenę przenieść powieść na wielki ekran. Jej wrażliwość i empatia dla rozmaitych ludzkich motywacji z różnych kręgów kulturowych objawiła się już w „La Spagnoli”, filmie, który na J.M. Coetzee wywarł silne wrażenie. Więc, mimo dużej liczby osób zainteresowanych adaptacją powieści, to właśnie jej udało jej się wraz z mężem, reżyserem Stevem Jacobsem zekranizować „Hańbę”.

John Malkovich (David Lurie) od dwudziestu lat intryguje ekranową personą i finezyjną grą. Najczęściej jednak gra dziwaków, psychopatów, cynicznych manipulatorów lub ludzi ogarniętych szaleństwem. Karierę teatralną rozpoczynał w Chicago, w 1983 roku przeniósł się do Nowego Jorku, gdzie grał w sztukach wystawianych na Broadwayu. Pierwszą większą rolę filmową zagrał w *Miejscach w sercu* i od razu zdobył nominację do Oscara. Drugą nominację przyniosła mu kreacja w *Na linii ognia* w 1993. Sławę zdobył w 1988 r. Zagrał Valmonta w *Niebezpiecznych związkach*. Malkovich zagrał także Cyrusa "Virusa" Grissoma w filmie *Con Air* u boku Nicholasa Cage'a. Pojawił się w filmie *Być jak John Malkovich* - swobodnej, trochę ironicznej wariacji na swój temat. *The Dancer Upstairs* - jego reżyserski debiut, powstał w 2002 r. Ostatnio mogliśmy go oglądać w komedii braci Coen *Tajne przez Poufne*.

Jessica Haines (Lucy) australijska aktorka teatralna. Rola w *Hańbie* jest jej ekranowym debiutem. Jessica Haines ukończyła antropologię na uniwersytecie w Kapsztadzie i jest znawcą tradycji plemiennych południowej Afryki.

Eriq Ebouaney (Petrus) francuski aktor kameruńskiego pochodzenia. Międzynarodową sławę przyniósł mu film Dawida Gleesona *The Front Line*. Ebouaney grał m.in. w *Kingom of Heaven* Ridleya Scotta, *Femme Fatale* Briana de Palmy, *The Trail* Erica Valli.

Fiona Press (Bev Shaw) australijska aktorka wielokrotnie uhonorowana nagrodami międzynarodowych festiwali filmowych. Za rolę w *The Spy Who Liked Me* otrzymała nagrodę dla najlepszej aktorki na festiwalu w Brukseli, za *Waiting* – nagrodę AFI. Grała też m.in. w filmie Giliana Armstronga *Oskar & Lucinda*, *Idiot's Box* Davida Caesara, *Children of the Revolution* Petera Duncana i *Lilian's Story* Jerzego Domaradzkiego.

Antoinette Engel (Melanie) jest studentką ostatniego roku wydziału aktorskiego uniwersytetu kapsztadzkiego. *Hańba* jest jej debiutem filmowym.